

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/18557/2023

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=6ce80169-37bf-4b52-a444-322d3a13f24f>

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut voimassa olevan asiakastietolain 15 §:n nojalla asetuksen käyttöoikeuksista asiakastietoon (825/2022). Asetus on tullut voimaan 30.6.2023. Lausuttavana olevassa asetusluonnoksessa käyttöoikeuksia koskevaa sääntelyä on täydennetty siten, että asetuksessa säädettäisiin myös käyttöoikeuksista sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon välillä luovutettuihin tietoihin. Lisäksi asetusluonnoksessa on huomioitu voimassa olevasta käyttöoikeusasetuksesta saatuja palautteita, esimerkiksi sosiaalipalvelun toteuttamisen tehtävien käyttöoikeuksissa.

Uuden asiakastietolain 53 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa on oikeus saada ja käyttää palvelun toteuttamisen kannalta välttämättömiä asiakastietoja. Sosiaali- ja terveydenhuollon välillä on tiedonsaantioikeus, joka edellyttää asiakkaan antamaa luovutuslupaa, pois lukien tilanteet, joissa asiakas ei muistisairauden, tajuttomuuden tai vastaavan syyn takia pysty päättämään luovutusluvan antamisesta.

Käyttöoikeuksien lisäksi uusi asetus sisältäisi sääntelyn sosiaali- ja terveydenhuollon välistä tiedonsaantioikeutta koskevan luovutusluvan kohdentamisesta ja potilastietojen erityissuojauksesta.

SLL lausunto (Mervi Kattelus; määräaika 12.1.2024, alla vain vastatut kohdat):

- Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?

Kyllä. Perustelet:

Ei. Perustelet: Käytetyt termit eivät välttämättä avaudu kaikille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaille. Potilaan/asiakkaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteutumiseksi asetustekstin tulee olla ymmärrettävä ja selkeä. Asetusmuistiossa on 19 §:n kohdalla seuraava teksti koskien yksityisiä palvelunantajia: "Jotta luovutusluvan antaminen olisi asiakkaalle selkeää, sen voisi kohdentaa pääliittyjänä toimivaan palvelunantajaan, ja luovutuslupa sen kautta koskisi myös muita pääliittyjän yhteydessä palveluja antavia palvelunantajia." Lääkäriliitto muistuttaa siitä, että itsenäisen ammatinharjoittajana toimiva lääkäri on asiakastietolain tarkoittama palvelunantaja ja rekisterinpitäjä, vaikka toimisi lääkärikeskuksessa. Lääkärikeskuksessa on monenlaisia palveluita, joten asiakkaan tulisi tietää, mitä kaikkia palveluita hänen antamansa luovutuslupa koskee ja onko palvelunantaja itsenäinen ammatinharjoittaja vai työsuhteessa lääkärikeskukseen.

- Potilastietojen erityissuojaus. Kannatatteko esitettyjä laajennoksia erityissuojaukseen?

Kyllä. Perustelee: Asetus antaa laajat oikeudet tietojen katsomiseen, joten on hyvä, että sitä rajataan ehdotettujen erityissuojattavien tietojen osalta.

Ei. Perustelee:

- Muita kommentteja asetusluonnoksesta: Suomen Lääkäriliitto kiinnittää huomiota potilassalaisuuden riittävään säilymiseen asiakastietojen sääntelyssä ja käytännön toiminnassa. Käyttöoikeuden rajaaminen työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella on kannatettavaa, mutta edellyttää tarkempaa määrittelyä ja ohjeistusta palvelunantajilta. Ammattihenkilöiden ohjeistuksessa ja koulutuksessa tulee ottaa huomioon erityisesti ne tilanteet, jolloin sosiaalihuollon henkilöstö voi katsoa potilaan terveystietoja tai terveydenhuollon ammattihenkilö sosiaalihuollon tietoja.